

راه کارهای فردی برون رفت از مشکلات زنان در دوران معاصر بر اساس

اندیشه بانو امین

پریسا عسکری^۱، ندا بهرامی^۲، سمیه رحیمی^۳

چکیده

در دوران معاصر و مدرن شدن دنیا تحولاتی در زندگی زنان به وجود آمده است که این تحولات موجب بروز مشکلاتی برای این قشر شده است. برای رفع این مشکلات در گام اول زنان باید به شناخت لازم نسبت به مشکلات خود برسند و به دنبال آن نباشند که دیگران مشکلاتشان را حل کنند. بانو امین از اندیشمندان دوران معاصر است که به مسائل زنان اهتمام ویژه داشته است و می‌توان راه‌های فردی برای رفع مشکلات زنان در سیره ایشان یافت. این راه‌ها با مراجعه به کتب و سیره این بانو عالمه در دو حیطه‌ی شناختی و رفتاری بررسی شده است که از توجه به این راه‌ها دانسته می‌شود که حل مشکلات زنان نیازمند حرکت جهادی از طرف خودشان است. پژوهش حاضر به ارائه راه کارهای فردی برون رفت از مشکلات زنان بر اساس اندیشه بانو امین باهدف کاربردی و داده‌های توصیفی و قلمرو محیطی و محدود با ابزار کتاب و مقاله پرداخته است.

کلید واژه: بانو امین، راه کارها، زنان، مشکلات زنان.

۱. سطح ۲، مدرسه علمیه امام خمینی رحمه الله، parisaskary95@gmail.com

۲. سطح ۲، مدرسه علمیه امام خمینی رحمه الله

۳. سطح ۲، مدرسه علمیه امام خمینی رحمه الله

مقدمه

زن از عناصر ارزشمند در نظام تربیتی جامعه است. در دوران معاصر به علت مدرن شدن جوامع، در زندگی زنان تحولاتی به وجود آمده است. این تحولات موجب به وجود آمدن مشکلاتی برای این قشر شده است؛ لذا شناسایی و شناخت راه‌های برون‌رفت از این مشکلات لازم و ضروری است.

مسائل مربوط به زنان از دیرباز از دغدغه‌های اندیشمندان، دانشمندان و پژوهشگران بوده که از قرن چهاردهم مطرح شده است. از اولین کسانی که درباره مسائل زنان اثری مکتوب عرضه کرد. قاسم امین در سال ۱۸۹۹ میلادی با عنوان «آزادی زن» بود. بعد از آن آثار مکتوب فراوانی درباره مسائل زنان نوشته شده است مانند کتاب روش خوشبختی بانو امین که با زبان ساده و همراه با اندرز راه رسیدن زنان به سعادت را بیان می‌کند. همچنین کتاب تربیت الگویی زنان در قرآن نوشته هادی حسین‌خانی با مراجعه به آیات قرآن الگو کامل از زن را به تصویر می‌کشد و راه تربیت زنان را با معرفی این الگوها هموار می‌کند. در آثاری که محققان درباره مشکلات زنان ارائه کرده‌اند، بیشتر به راه کارهای اجتماعی توجه داشته و به راه‌هایی که خود زنان می‌توانند در مقابله با این مشکلات انجام دهند توجه ای نداشته‌اند؛ لذا در این تحقیق به راه کارهای فردی پرداخته شده است.

بانو امین یکی از اندیشمندان برجسته معاصر است. ایشان از جمله کسانی بودند که به مسائل زنان اهتمام زیادی داشتند که اندیشه و شخصیت ایشان می‌تواند الگویی مناسب در عرصه‌های مختلف برای زنان باشد؛ لذا این پژوهش راه کارهای فردی برون‌رفت از مشکلات زنان معاصر بر اساس اندیشه بانو امین است.

پژوهش حاضر باهدف کاربردی و قلمرو محیطی و محدود با ابزار کتاب و مقاله می‌باشد. بر این اساس که زنان به‌عنوان انسان می‌توانند برای مشکلات خود راه‌هایی بیابند، این راه‌ها در دو بُعد شناختی و رفتاری بررسی می‌شود که راه‌های شناختی برون‌رفت از مشکلات، تقویت ایمان، خودشناسی، بالا بردن سطح دانش و آگاهی، توجه به کرامت و شخصیت انسانی زن، توجه به سلامت جسمی، کمال ورزی و تکامل و راه‌های رفتاری آراسته شدن به اخلاق نیک، پیروی از الگو مناسب، رعایت حجاب، پرهیز از افراط و تفریط و پرهیز از اختلاط با نامحرم است.

راه‌های شناختی برون‌رفت از مشکلات

یکی از عوامل مشکلات زنان، ضعف در بُعد شناختی آن‌ها است به این معنا که آن‌گونه باید از منزلت، توان حقیقی، حقوق و مسئولیت‌هایشان شناخت کافی ندارند که همین سبب به وجود آمدن عدم اعتماد به نفس، تردید و تزلزل در انجام مسئولیت‌هایشان می‌شود؛ لذا برای برون‌رفت از این مشکلات لازم است که زنان بر روی بُعد شناختی خود کار کنند. تقویت ایمان، خودشناسی، بالابردن سطح دانش و آگاهی توجه به کرامت و شخصیت انسانی زن، توجه به سلامت جسمی، کمال ورزی و تکامل از راه‌های تقویت بُعد شناختی است که به شرح هر یک از آن‌ها پرداخته می‌شود:

۱. تقویت ایمان

ایمان در لغت از ریشه «أمن» به معنای آرامش و اطمینان قلب و نبود ترس است.^۱ و در اصطلاح شیعه به معنای اعتقاد قلبی به آموزه‌های پیامبر اسلام و دوازده امام معصوم بعد از پیامبر (ص) می‌دانند.^۲ ایمان پایه اصلی هر کمالی است.

بسیاری از مشکلات زنان در دوران معاصر از ضعف ایمان نشأت می‌گیرد که آثار ناگواری را به دنبال دارد که از جمله این آثار می‌توان به ارتکاب معصیت و گناه، گرفتگی روح و تجمل‌گرایی اشاره کرد. بانو امین در کتاب روش خوشبختی می‌نویسند: «سحر و جادو و فال گرفتن و چه

۱. دهخدا، لغت‌نامه دهخدا

۲. www.wiki.shia.net

جنایت‌ها و کارهای ناشایسته‌ای که در این زمینه از بعضی از زن‌های نفهم دیده می‌شود. تمام آن از روی نادانی و ضعف نفس و فقدان ایمان است.»^۱

فقدان ایمان موجب سرگردانی انسان در زندگی می‌شود در صورتی که اگر انسان ایمان پیوسته داشته باشد در زندگی دارای هدف و در نهایت سعادت‌مند خواهد بود.

یکی از راه‌های مهم برای برون‌رفت از مشکلات زنان تقویت ایمان در این قشر می‌باشد. همچنین این بانو بزرگوار ایمان را «عامل قوی و پلیس باطنی معرفی می‌کنند که انسان را از کارهای زشت که منافعی باتقوی و عفت است باز می‌دارد.»^۲

راهکارهای فراوانی برای تقویت ایمان وجود دارد که در اینجا به چند مورد از مهم‌ترین آن‌ها پرداخته می‌شود:

۱. پرهیز از گناه.

۲. شکر نعمت‌های خداوند و دوری اکید از کفران نعمت.

۳. صبر و بردباری در مسائل گوناگون

۱. باتوجه به این‌که برخی از مشکلات منشأ انسانی دارد، بدون تردید دقیق‌ترین راه‌هایی از مشکلات دستورالعمل‌هایی است که در آیات نورانی قرآن و کلمات نورانی ائمه علیه السلام بیان شده است. قرآن کریم تقوا و پرهیزگاری انسان‌ها را در زندگی فردی اجتماعی به‌عنوان راه نجات بیان کرده و در سوره طلاق می‌فرماید: «و من یتق الله یجعل له مخرجاً: پرهیز از نافرمانی حق آغاز خروج انسان از مشکلات است.»^۳

۱. امین، روش خوشبختی، ص ۹۰

۲. امین، روش خوشبختی، ص ۲

۳. طلاق، ۲

۵. پرهیز از اختلاط با نامحرم

جواز شرکت زنان در اجتماع جای شکی را نمی‌گذارد اما لغزشگاه بودن و زمینه فساد به درست اختلاط کردن امری غیرقابل انکار است اگر برای این حضور ضرورتی قائل شد مرزبندی دقیق هم ضرورت دارد یکی از این شرایط پرهیز از اختلاط حضور اجتماعی زن در صحنه‌های مختلف مرزبندی و جدایی او از جنس مخالف مردان است قرآن یکی دیگر از احکام را در مورد حجاب این‌گونه بیان می‌کند احکام در مورد حجاب این‌گونه بیان می‌کند هنگامی که چیزی از متاع و وسایل زندگی از همسران پیامبر (ص) بخواهی از پشت حجاب بخواهید که این امر در بین عرب‌ها و مردمان دیگر رایج بوده و هست نکته قابل توجه این است که منظور از حجاب پوشش نیست بلکه حکم اضافی است که بر آن بار شده که مخصوص همسران پیامبر (ص) بوده و آن این‌که هرگاه چیزی می‌خواهید از همسران پیامبر بگیرد باید از پشت پرده باشد و آن‌ها حتی با پوشش اسلامی در برابر مردم این‌گونه ظاهر نشوند و این حکم درباره زنان دیگر نیست و برای آن‌ها تنها رعایت پوشش کافی است کلمه حجاب در استعمال‌های روزمره به معنای پوشش زن به کار می‌رود اما در لغت این معنا را ندارد.

نتیجه‌گیری

زنان برای رهایی از مشکلاتشان نباید دست روی دست گذاشته و منتظر باشند که دیگران مشکلات آن‌ها را حل کرده، بلکه باید در مرحله اول خود برای رفع این مشکلات گام بردارند. بهترین راه برای مقابله با این مشکلات توجه به بعد شناختی و رفتاری در وجود خود است. تقویت بعد رفتاری در وجود نقش چشمگیری در مقابله با مشکلات دارد که زنان می‌توانند برای تقویت این بُعد وجودی از طریق تقویت ایمان، خودشناسی، بالا بردن سطح دانش و آگاهی، توجه به کرامت و شخصیت انسانی زن، توجه به سلامت جسمی، کمال ورزی و تکامل اقدام کنند.

همچنین بُعد رفتاری به‌اندازه‌ای مهم است که تقویت آن می‌تواند سبب کاهش بروز رفتارهای آسیب‌زننده و تقویت رفتارهای مثبت شود. زنان نیز برای تقویت این بُعد وجودی می‌توانند راه‌های آراسته شدن به اخلاق نیک، پیروی از الگو مناسب، رعایت حجاب، پرهیز از افراط و تفریط و پرهیز از اختلاط با نامحرم را به کار گیرند. به‌طور کلی می‌توان گفت که اولین و مهم‌ترین راه برون‌رفت از مشکلات زنان حرکت جهادی آنان با بهره‌گیری از الگوهای برتر اخلاقی بانوان، همچون بانو امین می‌باشد. تا بتوانند بر این مشکلات غلبه کرده و مسیر درست را که زمینه‌ساز خیر و سعادت برای آن‌ها می‌باشد، طی کنند.

منابع

الف: کتاب و مقاله

۱. اکبری، خسرو، ایمان و نقش آن در زندگی فردی و اجتماعی انسان، مجله اینترنتی پرسمان، ۱۳۸۸ ه. ش.
۲. امین، نصرت السادات، اخلاق، اصفهان: گل بهار، چاپ سوم، ۱۳۹۲ ه. ش.
۳. امین، نصرت السادات، روش خوشبختی، چاپ یازدهم، اصفهان: گل بهار، چاپ یازدهم، ۱۳۸۴ ه. ش.
۴. امین، نصرت السادات، سیر و سلوک در روش اولیا و طریق سیرسعدا، اصفهان: گل بهار، چاپ پنجم، ۱۳۹۱ ه. ش.
۵. امین، نصرت السادات، معاد یا آخرین سیر بشر، اصفهان: گل بهار، چاپ دوازدهم، ۱۳۹۲ ه. ش.
۶. پایگاه اطلاع رسانی حوزه، سلامت روان زن و زن الگو در نگرش دینی، مجله پیام زن، ش ۸۴، ۱۳۷۷ ه. ش.
۷. پسندیده، عباس (۱۳۹۱). چیستی حسن خلق و چگونگی تأثیر آن بر روابط. فصلنامه علمی پژوهشی علوم حدیث. ش ۶۶. صص ۷۰-۴۹، ۱۳۹۱ ه. ش.
۸. حسین خانی، هادی، تربیت الگویی زنان در قرآن، تهران: مرکز پژوهش های اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۲ ه. ش.

۹. رجبی، عباس، نقش حجاب و پوشش زن در سلامت روان. فصلنامه طهورا. صص ۳۵-۱۳، ۱۳۸۷ ه. ش.

۱۰. شریعتی، صدرالدین؛ افشاریان، ندا، زنان مقدس قرآنی بدیلی شناخت شناسانه در برابر زن فشارهای مسخ شده غربی. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روانی درمانی، ش ۲۹، ۱۳۹۶ ه. ش.

۱۱. فلاح محمدجواد، جایگاه اعتدال و میانه‌روی در سبک زندگی از دیدگاه اهل بیت، مجله سیاست متعالیه، ش ۶، صص ۸۸-۶۹، ۱۳۹۳ ه. ش.

۱۲. کامرانی راد، امیرحسین، نقش الگوهای رفتاری در سبک زندگی اسلامی، پایگاه علمی فرهنگی اعتقادی شیعه، ۱۳۹۴ ه. ش.

۱۳. پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه، خودشناسی، مجله معارف اسلامی، ش ۵۶، ۱۳۸۲ ه. ش.

۱۴. محسنی تبریزی، منوچهر، تدقیق در پیامدهای اجتماعی تحصیلات عالی زنان، پرتال جامع علوم انسانی.

ب: سایت

۱۵. <http://hawzah.net/fa/magazine/view/5387>

۱۶. <http://www.nematollahi.persian blog.ir>

۱۷. <http://hawzah.net/fa/Article/view/92567>

۱۸. <http://www.javan online.ir/921725>

۱۹. <http://www.wikifeqh.ir>

۲۰. <http://wiki shia.net/view/ایمان>

۲۱. <http://tebyan.net/article/Amp show/184443>

۲۲. <http://www.ido.ir>

۲۳ http://wiki.porsesh.ir#آثار_دنیوی_و_اخروی_خوش_خلقی

۲۴ <http://fa.m.wikipedia.org/wiki/سلامت>

۲۵ http://www.porseman.com/article/138972/مصادیق_خوش_اخلاقی